

Denne artikel der der refereres til som:

Foruroligende fabeldyr og drømmen. Jane Bykær. Wwww.psykoanalysen.dk. Udgivet november 2016.

Foruroligende fabeldyr og drømmen

Hos kunstneren Louise Hindsgavl¹ dukker et velkendt materiale op i helt nye omgivelser. Det skaber et nyt univers. I det fine porcelæn, hvidt, blankt, blødt at røre ved og genkendeligt fra vort hverdagsbrug og de engang så moderne porcelænsfigurer, sker der pludselig et brud med anvendelsen, med formen og med udtrykket. Det smukke materiale med den velkendte tekstur har fået nyt liv. Det er genopstået sammen med oldtidens fabeldyr i Louise Hindsgavls kunst.

Fabeldyret er en gammel figur. En figur, der bliver sammensat til et nyt væsen af dele fra dyr og menneske. Vor egen “lille havfrue” går ind i denne fabeldyrenes tradition. I denne tradition kan der dannes figurer, som er kendte og ikke-kendte på en og samme tid, og de kan udleve konflikter i et nyt univers. Her får noget, vi godt kender, men som alligevel er ukendt, nye udtryk og en ny, underfundig scene. På den måde dannes et spejl for noget i det menneskelige, vi ikke helt kan få på plads, ikke helt kan forstå og ikke på anden måde kan give udtryk. Alt det, der skal et særligt rum eller [kunsten](#) til for at kunne komme i tale. Det er en del af den opgave, kunsten i vor tid har påtaget sig.

1 <http://www.louisehindsgavl.dk>

Tvetydighedens ”men”

Louise Hindsgavls værker benytter et genkendeligt motiv eller træk for at overraske des mere. En smuk kvinde i et badekar, der er ved at barbere sit ben. Men hvad er det? Er det ikke et hesteben i porcelæn? Jo minsandten. Hvad sker der lige her? Eller den smukke, slanke unge kvinde, placeret forrest med et mørkt landskab i baggrunden. Hun er belyst på en underfundig måde. Hendes ansigt såvel som halsen lyser op, og dér, hvor man ville forvente hænder og fødder, lyser porcelænshove/klove fra en hest eller en ko op. En smuk kvinde, *men* også noget andet, en anden ... en mellemtung mellem den ikonisk smukke kvinde og et dyr. Dette ”men” går igen i Louises værker – og dette ”men” kunne vi kalde tvetydighedens kendemærke. En delt tydning, hvilket ikke er det samme som en dobbelttydning, som har en tydning på den ene og den anden side af en foldning.

I de små relieffer, der er indrammet i en metalkasse, dukker mærkværdige figurer og scener op. Eksempelvis i zzzzz ”Beskudt”, med skudhullernes forvredne kanter og figurerne med forvredne hoveder. I en anden kasse ser vi under en overflade, hvor menneskefødder og et par hove

bliver synliggjort. Hvad sker der foroven? Uden for kassen? Lever de? Er de døde? Hvad er der gået forud? Louise Hindsgavl rykker i sit publikum. Hendes figur ”Finding Comforts in Confined Space” bliver to barnehoveder presset sammen og forvrides af det, man i første omgang kunne tro var menneskehænder. Men se godt efter - en stor, fugleagtig skabnings ben og klo skubber, vrider og trækker i de små barnehoveder. Utrygheden og angsten vokser ud af den lille kasse. I nedenstående ”In reality” leges, der med virkeligheder. Det er en anden virkelighed fabeldyrene kæmper i, i ”realiteten”.

Det er ikke noget beroligende univers, Louise Hindsgavl skaber. Hun inviterer derimod ind i et træk ved vor adgang til virkeligheden, som ellers ofte forbliver skjult for os. Et træk ved adgangen til virkeligheden, der drejer rundt om fantasien. Den fantasi, der er med til at forme vore [forventninger](#) og det, vi ser. Det er muligt, der ikke findes fabeldyr, og at videnskaben har fastslået det. Men det er som med spøgelseerne i barneværelset. Siger de voksne, at de ikke findes, så har den voksne lukket af for dem og det, de repræsenterer. Barnet tier måske, men spøgelseerne vokser sig store i barnets verden. Der skal en realitetstestning til, men det er ikke ligegyldigt, hvor den træder i kraft.

Fabeldyr og taldyret

Tiden elsker det effektive, de klare mål og den indsats, der svarer på disse idealer. Louise Hindsgavls værker har, som kunsten i øvrigt, intet forudbestemt mål at skulle svare på. Så hvad

tidens effektivitetskrav angår, er kunsten en fremmed fugl. En fugl, der inviterer til at flyve ind i os med sine mærkværdigheder. Der er intet færdigt i værkernes tilbud om mulige fortolkninger. Fortolkningen kræver den enkeltes medvirken.

Men er fabeldyrene nu også blot noget, der hører kunsten, eventyret, antikken og lignende verdner til? Eller har vi brug for denne tvetydighed for at kunne svare på eksempelvis tidens krav? Ved siden af en given rationalitet vil der altid dannes rester. Ingen ratio kan tænke alt. Det, der eksempelvis falder udenfor, lander et sted. Eksempelvis hos den med arbejdsrelateret stress. Her er den enkelte af den herskende rationalitet indirekte påbudt at svare subjektivt på denne rationalitets skyggesidevirkninger. For de stressede kan man håbe, at de, via et subjektiveringsarbejde kan komme denne skyggeside i møde, som rationaliteten ikke kan tænke med. Den stressede betaler ofte prisen, når rationaliteten når sin grænse. Når jeg lytter til mennesker, som er ramt af vor tids effektivitetsmølle og økonomiske ideologi, så hører jeg om mange, der føler sig plaget. Men af hvad? Et stort taldyr!

Taldyret skal have sine behov dækket, og det er krævende. Det æder tal, tal og tal i lange baner, mere og mere, flere og flere. Det trækker i alle tråde og kræver ubønhørligt sit. Det, der er svært i denne moderne, usynlige fabel, på skyggesiden af den økonomiske rationalitet, er, at det ikke er muligt at få dette taldyr i tale. Det kræver kun, det taler ikke. Selv ikke, når det opfører sig absurd og kræver indlysende skøre ting, er det muligt at tale med det. Dets måde at nyde af den enkelte på synes ingen grænser at have. Hvem skal sætte dem?

Drømmearbejde, kunst og kulturarbejde

De virkemidler, Louise Hindsgavl benytter, kender vi fra vores drømme. Freud viser os, hvordan det ubevidste hele tiden bevæger sig i et farvand af tvetydigheder og en rationalitet, som rækker ud over den logik, som hverdagen definerer. Der findes ikke noget "ikke" i det ubevidste, siger Freud. Og når benægtelsen er en umulighed, må det materiale, som det bevidste, jeg benægter, danne sig en anden skæbne. Dets skæbne bliver da, at det optræder ved siden af andet materiale og med samme værdi. Her får vi altså adgang til materialet, før det værdifastsættes af jegets censur. Vi får i drømmen, som Freud kalder kongevejen til det ubevidste, adgang til materiale, som er sammensat, aparte, fremmed og modsætningsfuldt og tvetydigt set fra jeg'ets side. Det kan være mærkværdigt og absurd i sin natur og være drømmeren fremmed over for et stykke af sig selv.

I drømmen kan fabeldyr opstå, og ting, der tilsyneladende intet har med noget at gøre, optræder uanfægtet sammen. Drømmen henter dagsrester fra dagen før, måske sat sammen med en flig fra en barndomserindring, som et løsrevet fragment, et ukendt ansigt, men som måske minder

om en onkels ansigt. Drømmen benytter hvad som helst, som drømmen i sin rebus kan bruge til at fremstille sine drømmetanker. Den kan, som fabeln, eventyret og myterne sætte det i scene, som er i spil. Skræk, fryd, lyst, angst m.m. Det drømmende subjekt kan svæve i luften. Ja, hvem sagde, at mennesker ikke kan flyve...? Det er dette underfundige menneskelige felt, Louise Hindsgavl vækker til live i sin nytænkning af kunstens materiale i samspil med ældgamle figurer, temaer og scener. Og når vi står ved rationalitetens grænse, så må der tænkes på ny for at forstå det, den ikke kan medtænke.

I Louise Hindsgavls værker kan vi være i dette univers i vågen tilstand. Kunsten er til i den reelle verden, modsat drømmen, som er et flygtigt og helt igennem subjektivt moment. Drømmen kan kun komme til i verden via det, der kan genfortælles af den. Og der må arbejdes, for at drømmens indre tænkning kan folde sig ud. Når vi møder kunsten, står vi over for noget, som minder herom. Værket kan både betyde dette og hint i sit udtryk. Det skal mødes af et subjekt for at blive tolket. Selv om et forvredet, angstfyldt ansigt er, hvad det er, må beskueren møde det og vise, hvad det har at sige den enkelte.

Drømmeren er ikke kunstner. Men kunsten benytter sig delvist af drømmeprocessens tænkemåde. Drømmen tillader materiale at dukke frem til behandling, som i vågen tilstand er trukket tilbage og hengemt i ly af de tanke- og beskyttelsesværker, som jeget udgør. Kunstneren tillader sig at tænke udover tidens fangarme, ind i sit eget univers, som drømmen. Med Louise Hindsgavls kunstsprog får vi et ”men”, der kan få os til at løfte blikket for det tvetydige, det overraskende sammensatte, det forvrængede, og vi får mulighed for at høre det, vi er indviet i.

Taldir såvel som havfruer lokker i deres dikterende eller forførende tale eller sang. De lokker på hver deres måde med hver deres form for rationalitet. Fablerne, fabeldyrene og de gamle myter giver tale og arbejde til det, der hengemmes i skyggernes land, bag idealismene, idealernes glimmer og forførende insisteren. Selv en rendyrket, blankpoleret økonomisk rationalitet opstår som en fremmed rationalitet for den enkelte, som den kræver underkastelse fra. Den nyder af den enkelte, og mellem denne rationalitets nydelse og den enkelte må der, for at den enkelte kan beholde et subjektivt arrangement, gøres et arbejde, som ikke mindst består i at oversætte og forstå, hvori denne rationalitet gør sig gældende og hvilke effekter, den har for den enkelte. Først når denne rationalitet og dens effekter på den enkelte kan lokaliseres, kan den enkelte begynde at stedfæste sine vilkår, orientere sig og tage stilling på ny.

Litteraturliste:

Sigmund Freud. Drømmetydning 1-2. Viborg 1988.

Udstillingskartelog for udstillingen **Overtryk** Eruption. Trapholt sommeren 2016

<http://www.louisehindsgavl.dk/>